

Från Medeltiden till slutet av 1800-talet

Ettusen år tillbaka i tiden var större delen av det som idag är fastland omkring Skatan, öar. Sjöfarare som kom söderifrån på väg till Sundsvall passerade Galtskäret, som var det tidigare namnet på Skatan och hamnen blev snabbt en populär samlingsplats för handelsmän, särskilt för uppköpare och säljare av skinn.

Kustremsan var också en viktig plats för de bönder i sydöstra Njurunda som under somrarna drev ut sina djur på bete och kom här att utveckla vad som kom att bli en viktig binäring för dem, fisket. Förutom fisk fångades också säl, något som det fanns gott om i havet. Sälkött var eftertraktat som mat, av skinnet tillverkades västar, handskar och mössor och av tranet, fettet, utvanns olja som användes till lampor och som smörjfett.

Under 1400-talet då Västerbottens kustland utvecklades lämnade handelsmännen Skatan och drog vidare norrut med sina affärer. I deras ställe kom Gävlefiskarna. Deras båtar var större och mer välutrustade än böndernas och man gjorde allt för att driva ut de lokala fiskarna från traktens vatten. För att få slut på vad som kom att bli en långvarig och stundtals också våldsamt fejd om kustens vatten skrev bönderna till "kungs" och begärde skattplikt, s. k. skärskatt för Galtskäret, något man också beviljades. År 1506 var fiskerätten och därmed också skatteplikten fördelad på 51 bönder från 21 byar runtom i nordvästra Njurunda (se det kungliga råbrevet i separat flik).

När man nu skulle betala skatt på fiskenäringen tvingades man också bli effektivare och utveckla hanteringen. Så kom det sig att många bönder började bygga kokhus och sjöbodars med övernattningsmöjligheter här för att slippa resorna hem till gårdarna runtom i Njurunda. Dessa byggnader blev grunden till de fastigheter som man kan se på Skatan idag. Under årens lopp kom bönderna att arrendera ut fiskerätten till andra, och antalet bofasta växte. Även byarna runtomkring, Vikarbodarna och Myrbodarna lockade, då där fanns fäbodars som kunde användas till den allt växande skaran fiskare och deras familjer.

År 1825 kan man för första gången läsa benämningarna Skata Hamn och Skata Udde i några officiella sammanhang. Skate, skata = stenig udde.